

„szereposztása” is. A mondatok pontossága, precizitása, puritánsága ezt a benyomást még fokozza. Nem véletlenül a harmadik ciklus frásai a legjelentősebbek, és az frói tehetségről leginkább tanúskodók.

BORI Imre

HARKAI VASS ÉVA: EZREDVÉGI MEGÁLLÓ

Többszörösen fontos, hogy a kritikus, a tanulmányíró, kivált, ha fiatal, frásait kötetbe gyűjtse/gyűjthesse. Fontos, mert a kötet általi megméretés feltétele a pálya további alakulásának, s mert egy-egy kötet mindig több, jelentősebb, figyelemkeltőbb az frások folyóiratokban, lapokban történő megjelenésénél. Az időszaki sajtóban való publikálás a szerzői munka folyamatosságának és az irodalmi folytonosság bizonyítéka, a kötet pedig, melyben az időnként megjelenő munkák összegyűjtve kerülnek az olvasó elé, egy irodalom betakarított legjava termékeinek reprezentatív dokumentuma.

A tanulmányíró, a kritikus témaválasztása önleplező gesztus, jellemzi a választó félszvilágát. Harkai Vass Évának, kötete rá a bizonyíték, igényes a témaválasztása, frásaiból látjuk, az irodalom legjobb szerzőinek társaságát keresi, köztük érzi magát jól. Kosztolányi Dezsd, Füst Milán, Nemes Nagy Ágnes, Weöres Sándor, Kassák Lajos, Marsall László, Várady Szabolcs, Kukorely Endre, Balla Zsófia, Imre Flóra, Parti Nagy Lajos költészetével, illetve Mészöly Miklós, Bodor Ádám, Konrád György prózájával „beszélget”, folytat szakmai dialógust, nagyfokú jártasságot, kivételes szeszibilitást mutat. Alkotókkal, művekkel történő szeszbesülése azonban nemcsak irodalomértésének bizonyítékát adja, mutatja, hanem azt is bizonyítja, hogy tanulmányíróként, kritikusként tud közvetíteni művek és olvasók között, eligazít, érdeklődést ébreszt, értékekre figyelmeztet. S teheti, mert kitűnően ismeri az irodalomtudományt, sajátja a korszerű irodalmi gondolkodás. Joggal számíthat tehát az irodalom iránt érdeklődő olvasók figyelmére.

Harkai Vass Éva könyvének külön erénye, hogy ugyanazzal a kritikusi mércével méri a vajdasági magyar irodalom műveit, opusait, amellyel Mészöly, Bodor, Várady Szabolcs, Imre Flóra vagy a többiek köteteit. Így a magyar irodalom egészeként szemléli, szemlélheti Utasi Mária, Pap József, Ladik Katalin, Jung Károly, Böndör Pál, Fenyvesi Ottó, sőt a fiatalok, Géber László, Kávai M. (alias Ladányi István), Papp p Tibor vagy Szabó Palócz Attila költészetét, illetve Tolnai Ottó, Brasnyó István vagy Juhász Erzsébet prózáját.

Az Ezredvégi megálló című tanulmány- s kritikakötet irodalmi gondolkodásunk, irodalomértésünk jelentős dokumentuma, valóban megálló, amely után nincs, a szerző, könyvkiadásunk s irodalmunk érdekében nem lehet megállás.

GEROLD László

NÉMETH ISTVÁN: ÜNNEP RAGUZÁBAN

Nyilván nincs polgára a régi, egységes Jugoszláviának, kinek Raguz – ahogy akkor tanultuk és mondtuk: Dubrovnik – ne jelentené élete egyik legszebb, legmaradandóbb emlékét, azt a helyet, ahová visszavágyik, mert jól érezte magát, mert szép volt sétálni

az Óváros falai között, csodálatos élményt jelentett egy-egy előadás a hagyományos Nyári Játékokon. Dubrovnik, bocsánat, Raguz, úgy maradt meg bennünk, mint egy mesevilág, olyan közösség, melyben az emberek annak ellenére, hogy személyesen nem ismerték egymást, úgy érezték, úgy érezhették, összetartoznak. Ezt a csodálatos érzést a város teremtette meg, nyújtotta.

Erről a városról és erről a múltról szólnak Németh István írásai, a város építőinek emléke előtt tisztelgő bevezető és a várostól búcsúzó záró írás mellett az a harmincegy kép, melyek azáltal válnak élvezetes, emléket idéző, nosztalgiai keltő és természetesen Raguzra sajátos légkörét, embereit, jellegzetes színhelyeit felidéző, bemutató, hamisíthatatlan Németh István-i képeslapokká, hogy az írások felismerhetően magukon viselik a szerző jól ismert fróságának jegyeit: az érzelmi (nem érzelmes!) személyességet és az olvasót megszólító közvetlenséget, valamint a Németh István-i publicisztikára jellemző irodalmiságot.

Németh Istvánról olvasói régóta tudhatják, hogy Raguz szerelmese, most ennek adja igazi bizonyítékát ihletett, várost és embert mindig együtt láttató, megjelenítő szép írásainak gyűjteményével, melynek kiadását az a tény is indokolta teszi, hogy irodalmunkban, tudommal, egyetlen városról írt írások alig jelentek meg (Zomborról Hérceg János), illetve, hogy novellistáink is (Lovas Ildikó, Szathmári István) is mostanság fedezik fel témaként a várost, igaz, Ők Szabadkát „éneklik meg”, de maga a tény, hogy város, mint honi életté, illetve mint ideális emberi-kulturális közösség, léttér irodalmunk és könyvkiadásunk témájává válik/válhat emberi, polgári gondolkodásunk s az ezt kifejező irodalmunk rangját, érettségét tanúsít(hat)ja.

GEROLD László

MAJOR NÁNDOR: KISEBBSÉGI BREVIÁRIUM

Major Nándor 1993 óta írt politikai kommentárjait, interpretációit és cikkeit gyűjtötte egybe, mégpedig azokat, amelyekben a vajdasági magyar (kisebbségi) politizálás lépéseit, szándékait, ábrándjait és tétváltait tematizálta. Az azonnali reagálások időszerűségét és hitelességét nem fakította ki az azóta eltelt idő. Még sokszor vissza kell majd térni ezekhez az évekhez és ezekhez az írásokhoz, hogy pontos képet kapjunk arról, miben éltünk és hogyan éltük túl az elmúlt éveket. Éppen ebben az időszakban fogalmazódtak meg viszonylag világosan a vajdasági magyar kisebbségi politizálás irányai és kulcsszavai. Ekkor játszódtott le a keményen egységesnek vélt magyar érdekszervezet politikai párttá alakulása, kettészakadása, szétszóródása, ekkor születtek új pártok, mozgalmak, platformok. A kisebbségi politizálás e folyamatainak hátterében a magyarországi változások, úgyszintén Jugoszlávia széthullása, a többéves háború, a gazdasági és morális csőd látható.

Ebben a helyzetben fordult Major Nándor a politológia és a történelem jó ismerőjeként érdeklődéssel és figyelemmel a kisebbségi magyar politizálás jelenségeihez. A független, de nem érdektelen, a kívülről, de nem semleges értelmiségi pozíciójáról. Sem párthoz, sem más (hatalmi) csoportosuláshoz nem tartozván a civil nézőpontját képviseli. Ítéletei ezért mentesek minden elfogultságtól, ugyanakkor azonban személyesek a liberális más-ként gondolkodás kereteiben. Írásainak gyakran polemikus éle, helyenként metsző író-